

STUDIECENTRUM VOOR ECONOMISCH EN SOCIAAL ONDERZOEK

Beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen
in België van 1960 tot 1978

M. DE WACHTER, A.M.E.B. KOOT-du BUY,
A. VAN MOURIK, J.J. SIEGERS*

rapport 85/175

juli 1985

** De auteurs danken de professoren Guy Carrin en Walter Nonneman voor hun
waardevolle opmerkingen bij het tot stand komen van deze tekst.*

Universitaire Faculteiten St.-Ignatius
Prinsstraat 13 - 2000 Antwerpen

SAMENVATTING

In de afgelopen decennia zijn steeds meer vrouwen gaan deel uitmaken van de beroepsbevolking. Tegelijk is hun gemiddeld onderwijspeil in vergelijking tot dat van de mannen sterk toegenomen en is hun gezinslast aanzienlijk verlicht.¹

Deze toenemende gelijkschakeling van aanbodskarakteristieken van beide sexen zou er volgens de economische wetmatigheden moeten toe leiden dat vrouwen vlotter in typisch mannelijke beroepen worden aangeworven en vice versa. In dit artikel worden daarom de veranderingen in de beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen geanalyseerd van 1960 tot het einde van de jaren zeventig.²

In het oogspringende conclusies zijn o.m. dat 40 procent van de vrouwen die de beroepsbevolking zijn gaan versterken, een baan hebben waar mannen oververtegenwoordigd zijn. Het aandeel van de mannen in beroepen waarin vrouwen de meerderheid vormen is daarentegen tot de helft teruggevallen. De beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen is daardoor niet alleen afgenomen maar bovendien is de werkgelegenheidspositie van de vrouwen in vergelijking tot de mannen versterkt.

1. INLEIDING

Het creëren van toegangsdrempels tot bepaalde beroepen is een uitermate geschikt middel voor het handhaven van inkomensverschillen tussen bevolkingsgroepen.³ Op de arbeidsmarkt bv. worden potentiële werknemers verhinderd door te dringen tot bepaalde beroepen via administratieve beperkingen, regulering van de arbeidswetgeving of discriminerende praktijken tegenover categorieën werkenden die gemakkelijk identificeerbaar zijn en een minderheid vormen. Het gevolg hiervan is beroepssegregatie⁴ met lagere lonen en een kwetsbare arbeidspositie voor de economisch zwakkere groep. Maar ook het doorbreken van de beroepssegregatie garandeert niet noodzakelijk een verbetering in hun arbeidskansen. Ingeval de instroom van de sterkere arbeidscategorieën in de zwakke beroepen groter is dan omgekeerd komt hun werkgelegenheidspositie zelfs in het gedrang.

Naarmate echter de arbeidskarakteristieken van deze werknemers (zoals bv. scholing, beroepservaring, stabiel arbeidsgedrag enz.) verbeteren en hun getalsterkte toeneemt wordt het vanuit economisch oogpunt steeds moeilijker om hen te blijven achteruitstellen.⁵

In dit artikel wordt onderzocht in welke mate deze theoretische overwegingen van toepassing zijn op evolutie in de beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen. Concreet wordt geanalyseerd of de stijging van het tewerkstellingspercentage van de vrouwen van 27 naar 31.3 procent en de daling van dit percentage bij de mannen van 73 naar 68.7 gepaard is gegaan met een daling in de beroepssegregatie.

De gehanteerde data zijn ontleend aan de Volkstelling van 1962 en 1970 en aan het Sociaal Economisch Onderzoek van 1977.⁶

2. BEROEPSSEGREGATIE IN CIJFERS

Vooraleer over segregatie te spreken dient te worden gedefinieerd wat onder een "mannen-" en "vrouwenberoep" wordt verstaan. In het verdere verloop van dit artikel wordt een beroep als respectievelijk mannenberoep of vrouwenberoepen gekenmerkt wanneer daarin minstens zestig procent mannen/vrouwen werkzaam zijn.⁷

In de drie onderzochte jaren (61, 70, 77) was ongeveer 27 à 31 procent van de tewerkgestelde beroepsbevolking vrouw. Indien de segregatie nihil was dan zouden in alle beroepen 27 à 30 procent vrouwen tewerkgesteld zijn. Tabel 1 illustreert in welke mate de beroepsverdeling tussen mannen en vrouwen afwijkt van deze theoretische basis. In de drie beschouwde jaren werkten achtereenvolgens 55 %, 34 % en 38 % van de vrouwen in de vrouwenberoepen, terwijl respectievelijk 17.5 % en tweemaal 18 % onder hen in de mannenberoepen werkzaam waren.

Uit de cijfers blijkt ook dat de beroepssegregatie het geringst was in de eerste helft van de jaren zeventig en nadien lichtjes is toegenomen.

In 1977 is één op vijf vrouwen werkzaam in beroepen waarin 90 % of meer van de werkenden vrouw is. 33 % van de vrouwen werkt in een overwegend mannelijke beroepssfeer.

In tabel 2 is aangegeven om welke beroepen het in 1977 gaat. Opvallend is dat vrouwen zich vooral toeleggen op de beroepsactiviteiten die voorheen in familiaal verband werden verricht. M.n. de beroepen die gericht zijn op de voeding, verzorging, kleding van bv. kinderen, zieken en bejaarden stellen hoofdzakelijk vrouwen tewerk.

De huishoudelijke specialisatie tussen mannen en vrouwen blijkt zich derhalve ook door te zetten op de arbeidsmarkt.

Tabel 1.a. : De verdeling van de vrouwelijke beroepsbevolking over beroepen naar het percentage van het aantal werkenden in de betreffende banen, dat vrouw is. Aantal beroepsgroepen : 55.

Percentage van het aantal werkenden in de betreffende banen, dat vrouw is	1961		1970		1977	
	Aantal beroepen	Aantal vrouwen in de betreffende beroepen in procenten van de totale vrouwelijke beroepsbevolking	Aantal beroepen	Aantal vrouwen in de betreffende beroepen in procenten van de totale vrouwelijke beroepsbevolking	Aantal beroepen	Aantal vrouwen in de betreffende beroepen in procenten van de totale vrouwelijke beroepsbevolking
0 - < 10	26	4,05	22	3,04	20	2,86
10 - < 20	11	8,60	14	11,72	15	8,08
20 - < 40	7	4,88	6	3,23	7	7,15
40 - < 60	4	27,91	6	47,61	5	43,53
60 - < 80	5	38,50	5	26,67	5	21,10
80 - < 90 ^{a)}	2	16,05	2	7,73	3	17,27
Totaal ^{b)}	55	100,00	55	100,00	55	100,00

a) in de categorie 90 - < 100 werden geen waarnemingen genoteerd

b) verschillen door afronding.

Tabel 1.b. : De verdeling van de vrouwelijke beroepsbevolking over beroepen naar het percentage van het aantal werkenden in de betreffende banen, dat vrouw is. Aantal beroepsgroepen : 277.

Percentages van het aantal werkenden in de betreffende banen, dat vrouw is	1970		1977	
	Aantal beroepen	Aantal vrouwen in de betreffende beroepen in procenten van de totale vrouwelijke beroepsbevolking	Aantal beroepen	Aantal vrouwen in de betreffende beroepen in procenten van de totale vrouwelijke beroepsbevolking
0 - < 10	125	4,10	121	3,93
10 - < 20	59	10,28	48	6,82
20 - < 40	42	5,34	45	22,31
40 - < 60	18	77,56	26	15,69
60 - < 80	19	13,93	24	25,87
80 - < 90	7	15,79	3	2,38
90 - ≤ 100	7	12,99	10	23,00
Totaal ^{a)}	277	100,00	277	100,00

a) Verschillen door afronding.

Tabel 2 Beroepen waarvan 90% of meer van de werkenden vrouw is, 1977.
Aantal waarnemingen: 277.

Beroep	Percentage van de werkenden dat vrouw is	Aantal vrouwen dat in het betreffende beroep werkzaam is (x1000)	Idem, in procenten van de totale vrouwelijke beroepsbevolking	Idem, gecumuleerd ^{a)}
Onderwijzend personeel in het kleuteronderwijs	98,62	17658	1,59	1,59
Naaiers, borduurders van weefsel	97,78	25574	2,30	3,89
Sigaren en sigarillosmakers	95,90	2318	0,21	4,10
Stenografen, typisten en telex-typisten	94,16	55517	4,98	9,08
Ponsters (kaarten en banden)	93,12	4197	0,38	9,46
Sjouwers, schoonmakers e.d.	91,94	78483	7,05	16,51
Huismeesters en gouvernantes	91,85	12810	1,15	17,66
Spec. in voedingsproblemen, diëtisten	90,70	507	0,05	17,71
Kamermeisjes en huisknechten, dienstboden e.d.	90,60	11906	1,07	18,78
Verplegers en niet-gediplomeerde ziekenoppassers	90,54	47195	4,24	23,02

a) Verschillen door afronding.

3. TWEE SEGREGATIE-INDICES

Beroepssegregatie wordt in de sociologische en economische literatuur vaak gemeten aan de hand van twee indices, nl. de ongelijkheidsindex (met de letter s aangeduid) en de concentratie-index (S).

De ongelijkheidsindex geeft aan in welke mate er meer mannen dan vrouwen in de diverse beroepscategorieën werkzaam zijn en vice versa.

$$\text{Formeel is dit : } s = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^n \left(\frac{V_i}{V} - \frac{M_i}{M} \right) \cdot 100$$

waarin V_i : het aantal vrouwen in beroep i

M_i : het aantal mannen in beroep i

V : het totaal aantal vrouwen in de beroepsbevolking

M : het totaal aantal mannen in de beroepsbevolking

Het segregatieniveau wordt derhalve berekend via de absolute som van de verschillen tussen fractie van de vrouwelijke beroepsbevolking in een bepaald beroep en de fractie van de mannelijke beroepsbevolking in dat beroep. De som wordt gedeeld door 2 en vermenigvuldigd met 100 zodat de index elke waarde tussen 0 en 100 kan opnemen. Bij een score van 0 is er geen segregatie. De verdeling van vrouwen over de beroepen is dan proportioneel aan de verdeling van mannen. Een score van 100 impliceert een totale segregatie van mannen en vrouwen in volledig verschillende beroepen.

De waarde van de ongelijkheidsindex kan worden geïnterpreteerd als de fractie van vrouwen in de beroepsbevolking die van beroep dienen te veranderen om hun verdeling over de beroepsgroepen gelijk te maken aan die van de mannen; of als de mate waarin mannen en vrouwen gesegregeerd werken in verschillende beroepen.

De ongelijkheidsindex meet echter niet of wijzigingen in segregatie plaatsvinden in sterk gesegregeerde dan wel geïntegreerde beroepscategorieën. Bovendien wordt de beroepsstructuur niet constant verondersteld. Concreet betekent dit dat segregatie ook zou kunnen worden opgelost door bepaalde beroepen waarin bv. zeer veel vrouwen werkzaam zijn, af te schaffen, wat niet realistisch is.

De concentratie-index neemt daarom de beroepsstructuur als gegeven. De index meet dan de mate waarin vrouwen gesegmenteerd zijn van de rest van de arbeidsmarkt en geconcentreerd in bepaalde beroepen. Hij geeft ook aan welke de fractie van vrouwen in de arbeidsmarkt is, die van beroep dient te veranderen om de beroepsstructuur van de vrouwen gelijk te maken met die van de totale bevolking.

Meer formeel :

$$S = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^n \left(\frac{V_i}{V} - \frac{T_i}{T} \right)^2 * 100$$

waarin T_i : de totale tewerkstelling in beroep

T : de totale beroepsbevolking.

Deze index vergelijkt de relatieve verdeling van vrouwen ten opzichte van de relatieve verdeling over de beroepen van de totale bevolking.

Enigszins nadelig is dat de maximale waarde van deze index afhankelijk is van de participatie van de vrouwen op de arbeidsmarkt. Het maximum is dan 100 minus het percentage vrouwen die in de beroepsbevolking zijn. Die waarde zal bijgevolg verschillen voor mannen en vrouwen.

In tabellen 3a en 3b zijn de waarden van deze segregatie-indices weergegeven.

Tabel 3a. : Segregatie-indices met betrekking tot de beroepssegratie tussen mannen en vrouwen. Aantal beroepsgroepen : 55.

Segregatieindices	1961	1970	1977
Ongelijkheidsindex s	62,97	56,95	55,45
Concentratieindex S	26,75	24,04	24,06

Tabel 3 b. : Segregatie-indices met betrekking tot de beroepssegregatie
tussen mannen en vrouwen. Aantal beroepsgroepen : 277

Segregatieindices	1970	1977
Ongelijkheidsindex s	60,45	58,85
Concentratieindex S	25,22	25,30

De waarde van s is tussen 1961 en 1977 gedaald met 7.52. S daalde in dezelfde periode met 2.69 %. De beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen is derhalve gedaald maar tijdens de eerste helft van de zeventiger jaren trad er een stagnering op in dit proces. Om deze ontwikkeling gedetailleerd te kunnen verklaren worden de componenten van S en s nader bestudeerd.

4. COMPONENTENANALYSE VAN DE CONCENTRATIE-INDEX S

De ontwikkelingen van de concentratie-index kunnen opgesplitst worden in twee componenten : ⁸

1. ontwikkeling in het aandeel van de vrouwen in de werkende beroepsbevolking;
2. evolutie van de beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen, d.w.z. de ongelijkheidsindex s.

Blijkens tabel 4 was de daling in de concentratie-index van - 2.71 gedurende de periode '61 - '70 hoofdzakelijk te danken aan de daling in de beroepssegregatie (- 2.61) en slechts in geringe mate door de toename van het aandeel van de vrouwen in de werkende beroepsbevolking. In de jaren zeventig blijkt overigens zowel uit tabel 4a als 4b dat de lichte toename in de beroepssegregatie volledig is toe te schrijven aan het stijgend aandeel van de vrouwen in de beroepsbevolking die de daling in de algemene beroepssegregatie domineert. Niettemin is de daling in de segregatie-index nog slechts een derde van deze in de zestiger jaren.

Tabel 4a : Componentenanalyse van de ontwikkelingen in S. Aantal beroeps-
groepen : 55.

Periode	Feitelijke verandering	Verandering ten gevolge van ontwikkelingen in s	Verandering ten gevolge van ontwikkelingen in het aandeel van vrouwen in de totale beroepsbevolking	Interactie-effecten
1960-1970	- 2,71	- 2,61	- 0,15	+ 0,05
1970-1977	+ 0,02	- 0,65	+ 0,66	+ 0,01
1960-1977	- 2,69	- 3,26	+ 0,51	+ 0,06

Tabel 4b : Componentenanalyse van de veranderingen in S.

Aantal beroepsgroepen : 277.

Periode	Feitelijke verandering	Verandering ten gevolge van ontwikkelingen in s	Verandering ten gevolge van ontwikkelingen in het aandeel van vrouwen in de totale beroepsbevolking	Interactie-effecten
1970-1977	+ 0,08	- 0,69	+ 0,75	+ 0,02

5. COMPONENTENANALYSE VAN DE ONGELIJKHEIDSINDEX 1

De ontwikkelingen in ongelijkheidsindex kunnen op hun beurt worden toegeschreven aan twee factoren :¹⁰

1. een wijziging in de absolute verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen binnen een bepaald beroep;
2. een gewijzigde verdeling van de totale beroepsbevolking over de onderscheiden beroepen.

Volgens tabel 5 is de daling in de beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen (s) hoofdzakelijk te danken aan een gewijzigde verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen binnen beroepen, nl. - 7.34 %. De verandering in de segregatie-index ten gevolge van de ontwikkeling in de verdeling van de totale beroepsbevolking over de beroepen bedroeg slechts 1.09 %.

Niettemin kan niet worden ontkend dat de daling in de beroepssegregatie sinds 1970 veel moeizamer verloopt en dat de gewijzigde verdeling van de totale beroepsbevolking over de beroepen aan belang wint.

Tabel 5a : Componentenanalyse van de ontwikkelingen in s, aantal beroepsgroepen : 55

Periode	Feitelijke verandering	Verandering ten gevolge van ontwikkelingen in de verdeling van de totale beroepsbevolking over de beroepen	Verandering ten gevolge van ontwikkelingen in de aantalsverhoudingen tussen mannen en vrouwen binnen beroepen	Interactie-effecten
1961-1970	- 6,02	+ 0,15	- 7,05	+ 0,88
1970-1977	- 1,50	- 1,24	- 0,29	+ 0,03
1961-1977	- 7,52	- 1,09	- 7,34	+ 0,91

Tabel 5b : Componentenanalyse van de ontwikkelingen in s.
 Aantal beroepsgroepen : 277.

Periode	Feitelijke verandering	Verandering ten gevolge van ontwik- kelingen in de verdeling van de tota- tale beroeps- bevolking over de be- roepen	Verandering ten gevolge van ont- wikkelingen in de aantalsver- houdingen tussen mannen en vrou- wen binnen be- roepen	Interactie- effecten
1970- 1977	- 1,60	- 1.24	- 0.65	+ 0,29

6. EVOLUTIE VAN BEROEPSSIRUCTUUR EN DE AANTALSVERHOUDINGEN

Ook de effecten van de gewijzigde beroepsstructuur en de veranderde aantalsverhoudingen kunnen nader worden onderzocht aan de hand van tabel 6.

De gewijzigde beroepsstructuur kan uit deze tabel worden afgelezen door een vergelijking te maken van de totale beroepsbevolking (derde regel) voor elk jaar. Zo bevatten de vrouwenberoepen uit 1961 in de drie beschouwde jaren respectievelijk 23, 25 en 27 procent van de totale beroepsbevolking. Voor de mannenberoepen uit 1961 bedroegen deze percentages respectievelijk 61, 60 en 59 procent. Verschuivingen in de beroepsstructuur hebben er blijkbaar toe geleid dat het aandeel van de werkenden in de vrouwenberoepen in vergelijking tot de mannenberoepen is toegenomen.

Of deze evolutie tevens een grotere integratie tussen mannen en vrouwen heeft veroorzaakt kan worden afgeleid uit het verloop van de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen per beroep. Zo bv. is het percentage van de vrouwelijke beroepsbevolking dat werkt in beroepen die in 1961 een mannenberoep waren geëvolueerd van 17.5 naar respectievelijk 24 en 25.5 procent. Omgekeerd steeg het percentage van de mannelijke beroepsbevolking dat werkzaam is in beroepen die in '61 een vrouwenberoep waren, van 9 % via 14 naar 15.5 %.

Dit betekent dat vooral de vrouwen zich hebben geïntegreerd in mannenberoepen.

Tabel 6a : De verdeling van de beroepsbevolking over beroepen naar de in 1961 geldende percentages van het aantal werkenden dat in de betreffende beroepen vrouw is. Aantal beroepsgroepen : 55.

	De in 1961 geldende percentages van het aantal werkenden in de betreffende banen, dat vrouw is.						Totaal ^{b)}
	0-<10	10-<20	20-<40	40-<60	60-<80	80-<90 ^{a)}	
1961							
Vrouwen	4,05	8,60	4,88	27,91	38,50	16,05	100,00
Mannen	53,32	21,90	4,42	10,91	7,94	1,50	100,00
Totaal	38,24	17,83	4,56	16,11	17,29	5,95	100,00
Vrouwen als percentage van het totaal per kolom	3,24	14,75	31,28	50,97	71,31	82,52	27,0
1970							
Vrouwen	7,39	8,23	8,34	25,77	34,09	16,21	100,00
Mannen	55,89	16,26	3,91	9,93	11,99	2,02	100,00
Totaal	41,21	13,83	5,26	14,73	18,68	6,31	100,00
Vrouwen als percentage van het totaal per kolom	5,43	18,01	42,16	49,63	65,59	77,72	29,7
1977							
Vrouwen	7,60	6,97	10,97	23,82	31,83	18,80	100,0
Mannen	54,03	15,49	5,48	9,51	12,83	2,66	100,0
Totaal	39,25	12,78	7,23	14,06	18,88	7,80	100,0
Vrouwen als percentage van het totaal per kolom	6,16	17,37	41,51	55,22	65,23	76,75	31,3
Aantal beroepen	26	11	7	4	5	2	55

a) In de categorie 90-<100 werden geen waarnemingen gedaan.

b) Verschillen door afronding.

Tabel 6b : De verdeling van de beroepsbevolking over beroepen naar de in 1970 geldende percentages van het aantal werkenden dat in de betreffende beroepen vrouw is. Aantal beroepsgroepen : 277.

		De in 1970 geldende percentages van het aantal werkenden in de betreffende banen, dat vrouw is.							Totaal ^{a)}
		0-<10	10-<20	20-<40	40-<60	60-<80	80-<90	90-<100	
1970									
Vrouwen		4,10	10,28	5,34	37,56	13,93	15,79	12,99	100,00
Mannen		50,21	24,35	4,61	17,02	2,41	1,12	0,28	100,00
Totaal		36,54	20,18	4,83	23,11	5,83	5,47	4,05	100,00
Vrouwen als percentage van het totaal per kolom		3,33	15,11	30,91	50,04	71,92	85,64	95,11	29,7
1977									
Vrouwen		4,50	11,35	4,92	37,42	11,26	16,04	14,51	100,00
Mannen		49,84	23,51	4,97	17,80	2,26	1,20	0,43	100,00
Totaal		35,66	19,70	4,95	23,94	5,07	5,84	4,83	100,00
Vrouwen als percentage van het totaal per kolom		3,94	18,01	29,19	51,65	70,22	85,90	93,90	31,3
Aantal beroepen		125	59	42	18	19	7	7	277

a) Verschillen door afronding.

7. GROEI VAN DE BEROEPSBEVOLKING

De groei van het aandeel van de vrouwen in de totale werkende beroepsbevolking van 26.7 naar 31 procent resulteert uit een snelle groei van de vrouwelijke beroepsbevolking en een daling van de mannelijke, nl. 21.6 versus - 0.57. De groei van de totale werkzame beroepsbevolking bedroeg 5.7 %.

Om een inzicht te krijgen in de verdeling van deze groei over de verschillende beroepen, werden deze in tabel 7 ingedeeld volgens drie criteria :

1. het was in 1970 een vrouwenberoep (ja/nee);
2. het percentage van de vrouwelijke werknemers in het beroep is gestegen/gedaald;
3. de groei van het aantal tewerkgestelden in het beroep is groter/kleiner dan de groei van de totale beroepsbevolking.

De 8 mogelijke combinaties van deze criteria zijn in tabel 7 vermeld. De eerste vier zijn vanuit het oogpunt van segregatievermindering positief te waarderen, de laatste vier negatief. Uit de laatste kolom kan worden afgelezen dat 72.5 % of bijna drievierde van de groei in de beroepsbevolking plaatsvond in beroepen waarbinnen sprake is van een daling van de segregatie.

Uit de kolom over het procentuele aandeel in de groei van de vrouwelijke beroepsbevolking (vijfde kolom) kan worden afgeleid dat 60 % van de groei naar vrouwenberoepen gaat en 40 % naar mannenberoepen. Het aandeel van de mannelijke beroepsbevolking (kolom 6) daalde tot de helft in de vrouwenberoepen, terwijl het sterk toenam in de mannenberoepen. Deze cijfers kunnen mede verklaard worden door de stagnerende arbeidsparticipatie van de mannen.

Tabel 7 : Groei van de beroepsbevolking¹²

Mogelijke combinaties van segregatiecriteria		Aantal beroepen die aan de combinatie voldoen	Procentuele aandeel in de groei van de vrouwelijke beroepsbevolking	Procentuele aandeel in de groei van de mannelijke beroepsbevolking	Procentuele aandeel in de groei van de totale bevolking
vrouwen oververtegenwoordigd in 1970 (ja/nee)	aandeel van vrouwen in het beroep is constant gebleven of toegenomen/gedaald tussen 1970-'77				
ja	gedaald	18	87,79	- 268,85	237,70
ja	gedaald	20	- 84,45	132,99	- 175,85
neen	gestegen	67	54,24	- 599,64	329,11
neen	gestegen	40	- 3,75	744,98	- 318,48
		145	53,83	9,48	72,48
ja	gestegen	25	103,43	- 27,33	158,40
ja	gestegen	16	- 45,98	70,62	- 95,00
neen	gedaald	54	5,87	- 318,68	142,30
neen	gedaald	37	- 17,16	365,92	- 178,19
		132	46,16	90,53	27,51
TOTAAL ^{a)}		277	100,00	100,00	100,00

a) Verschillen door afronding.

8. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Beroepssegregatie komt voor bij categorieën werkenden die gemakkelijk identificeerbaar zijn en een minderheid vormen. Naarmate die beroepsgroepen echter hun arbeidsaanbodskarakteristieken zoals opleiding en stabiel arbeidsgedrag verbeteren en hun getalsterkte oploopt, wordt het vanuit economisch standpunt steeds moeilijker om hen te blijven segregeren.

Deze evolutie heeft zich klaarblijkelijk voorgedaan bij de vrouwelijke werknemers op de Belgische arbeidsmarkt. Tussen 1961 en 1978 is hun onderwijsniveau in vergelijking tot de mannelijke beroepsbevolking sterk verbeterd, hun gezinslast is afgenomen en ze hebben zich massaal aangeboden op de arbeidsmarkt. Die ontwikkelingen zijn gepaard gegaan met een daling in de segregatie-indices.

Een analyse van de componenten van die indices toont aan dat tot het begin van de jaren zeventig de segregatiedaling hoofdzakelijk te danken is aan een gewijzigde verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen binnen beroepen. Deze tendens verloopt echter sinds de tweede helft van de jaren zeventig moeizamer, doordat het aandeel van de vrouwen in de werkzame beroepsbevolking zeer snel toeneemt. Uit de analyse van de groeicijfers van de beroepsbevolking in de jaren zeventig kan niettemin worden afgeleid dat 40 % van de groei in het aantal vrouwelijke werknemers naar mannenberoepen gaat en 60 % naar vrouwenberoepen. Het aandeel van de mannelijke beroepsbevolking in de vrouwenberoepen is daarentegen gedaald en hun groeicijfers worden vooral in mannenberoepen gerealiseerd.

De beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen evolueert derhalve gunstig en de vrouwelijke werknemers worden door dit proces niet benadeeld in hun tewerkstellingskansen. Het is nu wachten op de resultaten van de jongste Volkstelling om de evolutie van de beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen te kennen in de afgelopen jaren.

Voetnoten

1. Voor een overzicht raadplege men M. De Wachter, "Arbeidsaanbod en Gezin in Crisis", Tijdschrift voor Economie en Management, vol. XXIX, nr. 1984, pp. 197 - 215.
2. De recente gegevens over de arbeidskrachten zijn nog niet vrijgegeven door het N.I.S.
3. Dit mechanisme wordt o.m. uitgelegd in M. De Wachter, "Beschouwingen omtrent de politieke economie van de Belgische arbeidsmarkt", in Overheidsinterventies. Effectiviteit en Efficiëntie, XVde V.W.E.C., 1981, pp. 101 - 132.
4. Zie bv. J.J. Siegers, "Beroepssegregatie en sociale ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op de Nederlandse arbeidsmarkt", Sociale Wetenschappen, 1980, nr. 4; A. Koot - du Buy en J.J. Siegers, "Loonverschillen tussen mannen en vrouwen : een test van Bergman's crowding-theorie", Maandschrift Economie, april 1983
5. Voor een consistent verklaringsmodel van discriminatie en segregatie raadplege men G. Becker, The Economics of Discrimination, University of Chicago Press, 2nd pr. 1973.
6. Omdat de Volkstelling van 1961 slechts 55 beroepsgroepen onderscheidt zijn de resultaten gebaseerd op deze cijfers vrij ruw. Een verfijning werd gerealiseerd met de gegevens vanaf 1970. Daarin werden 277 verschillende beroepen opgenomen.
7. Deze definitie wordt o.m. gehanteerd door A. Van Mourik, Th. de Poel en J.J. Siegers, "Ontwikkelingen in de beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen in de jaren zeventig", Economisch Statistische Berichten, 6 juli 1983, 68ste jg., pp. 597 - 601.
8. Aangetoond kan worden dat $S = \frac{1}{2} \left(\frac{\sum_{i=1}^n V_i}{V} - \frac{\sum_{i=1}^n T_i}{T} \right) \cdot 100 =$
 $2 \cdot \frac{\sum_{i=1}^n V_i}{n} \cdot \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^n T_i}{n} \right) \cdot s$, zie J.J. Siegers, "Beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen in Nederland", Economische Statistische Berichten, 28.2.'79, pp. 208 - 213.
9. $S = 2 \cdot f \cdot s$ waarin

$$f = \frac{\sum_{i=1}^n V_i}{n} \cdot \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^n T_i}{n} \right)$$

$$\begin{aligned} \Delta S &= S_t - S_{t-1} \\ &= f_t \cdot s_t - f_{t-1} \cdot s_{t-1} \\ &= (f_{t-1} + \Delta f) (s_{t-1} + \Delta s) - f_{t-1} \cdot s_{t-1} \end{aligned}$$

$$= s_{t-1} \cdot \Delta f + f_{t-1} \cdot \Delta s + \Delta f \cdot \Delta s$$

= effect van Δf + effect van Δs + interactie-effect

10. $s = b \cdot a$ waarin n
 $\frac{\sum_{i=1} T_i}{N}$, de verdeling van de beroepsbevolking over
 beroepen;

en $a = \sum_{i=1}^n (M_i - V_i)$, de aantalsverhoudingen tussen mannen

en vrouwen binnen de beroepen.

$$\Delta s = a_{t-1} \cdot \Delta b + b_{t-1} \cdot \Delta a + \Delta b \cdot \Delta a$$

11. Deze criteria werden opgesteld door Th. de Poel, "Een norm voor de waardering van veranderingen in de beroepssegregatie tussen mannen en vrouwen". Research Memorandum nr. 8312. Faculteit der Economische Wetenschappen, Universiteit van Amsterdam, 1983.

$$12. \sum_{i=1}^n \frac{\Delta T_i}{\Delta T} * 100 = \left(\sum_{i=1}^n \frac{\Delta V_i}{\Delta V} + \sum_{i=1}^n \frac{\Delta M_i}{\Delta M} \right) * 100$$